

โจทย์ด้าน สิ่งแวดล้อมที่ รัฐบาลใหม่ต้อง เร่งผลักดัน

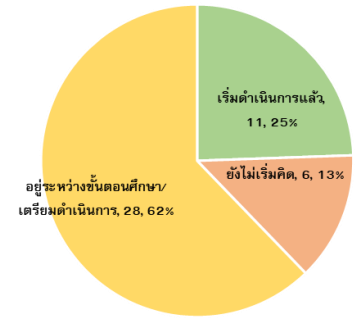
- ผลสำรวจการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของภาคธุรกิจโดย ศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า มีเพียงหนึ่งในสี่ของผู้ประกอบการ ที่ตอบแบบสอบถาม เริ่มมีการดำเนินการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ทำให้ย้ำภาพว่า แม้ไทยจะกำหนดเป้าหมาย Net Zero อย่างชัดเจน แต่ก็ยังคงมีประเด็นความครอบคลุมของนโยบายที่ยังไม่ทั่วถึง รวมถึงหน้าที่การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ชัดเจน
- ดังนั้น จึงเป็นโจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการผลักดันจากรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการผลักดันนโยบายส่งเสริมเพิ่มเติม การช่วยเพิ่มความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ บริการด้านที่ปรึกษา การออกใบรับรองในราคาที่ต่ำลง เป็นต้น

โลกกำลังร้อนขึ้นเร็วกว่าที่คิด และคาดการณ์ว่าจะมีโอกาที่จะร้อนที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยจะสูงเกินทะเลสาบ 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับยุคก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมภายใน 5 ปีนี้ ประกอบกับการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญในประเทศไทย ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปีนี้เป็นต้นไป ส่งผลให้โจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นความท้าทายสำหรับรัฐบาลใหม่ ให้ต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดจากภาวะโลกร้อนในระยะอันใกล้นี้ โดยยังมีกฎระเบียบ มาตรการ และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่ในหลายประเด็นยังคงมีความคลุมเครือ ในขณะที่ภาคเอกชนจำนวนมากที่ยังไม่ปรับตัว¹ จึงเป็นโจทย์แก่รัฐบาลให้ต้องเร่งสร้างความชัดเจนเพื่อเป้าหมายความยั่งยืนของประเทศ โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองโจทย์สำคัญที่ควรเร่งดำเนินการและวางรากฐานของประเทศ ดังนี้

¹ ผลสำรวจการปรับตัวของภาคธุรกิจในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ผ่าน Workshop กลุ่มเล็กประมาณ 50 ตัวอย่าง ณ เดือนพฤษภาคม 2566 โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

- ภาคเอกชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมและความตื่นตัวเกี่ยวกับมาตรการและการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม** โดยผลสำรวจการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของภาคธุรกิจโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่า มีผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยเพียง 25% เท่านั้นที่เริ่มมีการดำเนินการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการของบริษัทแล้ว และในจำนวนดังกล่าว กว่าครึ่ง (55%) ยังไม่ได้ดำเนินการวัดและจัดเก็บข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากการดำเนินงานของบริษัท สะท้อนหนทางและการต้องลงมือและลงแรงอีกมากจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการร่วมบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปด้วยกัน
- ภาครัฐควรกำหนดเป้าหมาย Net Zero ขั้นต่ำลงในระดับอุตสาหกรรมให้ชัดเจน** โดยจากการที่ไทยเคยปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี 2563 จำนวน 372 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ไทยมีเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปี 2608 ดังที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ในการประชุม COP26 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2564 ซึ่งรัฐบาลที่ผ่านมาก็มีแผน Road Map ให้ประเทศสามารถดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ก็ยังคงมุ่งเน้นที่ภาคพลังงาน และผู้ประกอบการรายใหญ่เป็นหลัก นั้นหมายความว่า เพื่อการบรรลุเป้าหมาย Net Zero ให้ได้ตามที่ให้คำมั่นไว้ หรือได้เร็วกว่าเดิมนั้น คงเป็นโจทย์ของรัฐบาลใหม่ที่จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วนไม่เพียงแต่ภาคพลังงาน แต่ยังคงต้องบูรณาการให้ครอบคลุมภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ โดยอาจเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายในการลดการปล่อย Emission ขั้นต่ำที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดที่เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา และมีการสร้างแผนงานที่ชัดเจนและร่วมกันทำงานระหว่างหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน
- นอกจากนี้ ภาครัฐควรเร่งวางแนวทางขับเคลื่อนภาคธุรกิจ รับมือกับโจทย์ด้านนโยบาย/มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่กำลังเผชิญแรงกดดันมากขึ้นจากต่างประเทศ** โดยถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะมีการดำเนินโครงการประเภท Decarbonization หรือ Clean Technology บ้างแล้ว เช่น การปรับเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน การปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยผลจากแบบสอบถาม พบว่า มีระดับผลลัพธ์จากปรับเปลี่ยนเมื่อเทียบกับการดำเนินงานในกรณีปกติประมาณ 10-30% (ข้อมูลจากผลสำรวจ) แต่ก็เป็นการดำเนินการเพื่อเป้าหมาย Carbon Neutral หรือ Net Zero policy ของภาคเอกชนไทยเป็นหลัก ซึ่งเป็นการดำเนินการในรูปแบบสมัครใจ (Voluntary Basis) ที่ไม่มีข้อกำหนด หรือระเบียบจากภาครัฐมาบังคับปฏิบัติ ดังนั้น การสร้างความคืบหน้าในระดับประเทศจึงยังอยู่ในวงจำกัด

ผลสำรวจระดับการดำเนินการปรับตัวในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

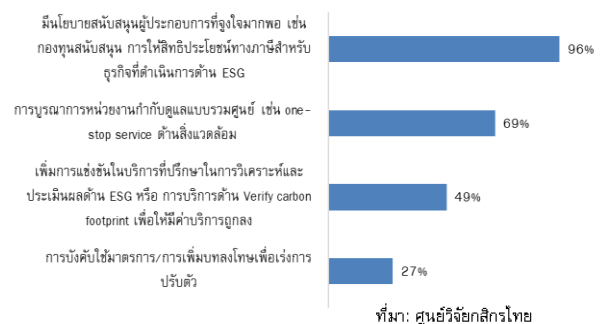
ในขณะที่ความน่ากังวลอย่างยิ่งคือโจทย์มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมจากต่างประเทศที่เข้มงวดขึ้นตามลำดับ เช่น มาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนของสหภาพยุโรป (CBAM) ที่จะเริ่มให้รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสินค้าที่จะนำเข้าไปในอีก 1 เดือนตุลาคม 2566 และเตรียมเก็บค่าธรรมเนียมคาร์บอนในปี 2569 แต่ปัจจุบัน ยังรอภาพการสื่อสารถึงนโยบายจากภาครัฐเพื่อมาดูแลกลุ่มผู้ส่งออกที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งควรครอบคลุมถึงประเด็นว่าควรต้องดำเนินการเช่นไร ด้วยมาตรฐานใด เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมรายใหญ่ในการเป็นห่วงโซ่การผลิตสามารถปรับตัวตามเกณฑ์มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวให้ทัน และยังสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดส่งออกไว้ได้

- **ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อจูงใจและชดเชยผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านไปใช้พลังงานสะอาด** แม้จะเป็นโจทย์ที่ทำนายต่อภาระทางการคลัง เนื่องจากในการมุ่งเน้นให้ภาคพลังงานหันไปผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนนั้น อาจส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้น ผ่านนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนที่จูงใจกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งอาจส่งผ่านไปยังค่าไฟของประชาชน ทั้งนี้ ผลสำรวจพบว่าการดำเนินการปรับเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงและพลังงานเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการดำเนินการเป็นสิ่งแรก ๆ โดย 64% ของผู้ประกอบการที่มีการดำเนินการด้านการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีการปรับเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน ตามด้วยการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผลของการดำเนินการดังกล่าวมีผลในการเพิ่มต้นทุนในรอบไม่เกิน 10% จากกรณีปกติ (45%-55% ของผู้ตอบ) และในรอบ 10-30% (18%-27% ของผู้ตอบ) ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากมีนโยบายสนับสนุนที่จูงใจมากพอก็จะช่วยให้ผู้ประกอบการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ยังปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ประกอบการรายใหญ่สามารถเข้าถึงมาตรการของภาครัฐได้มากกว่าธุรกิจ SMEs สอดคล้องกับข้อมูลผลสำรวจความคาดหวังต่อการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ที่ภาคเอกชนที่ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมด (96%) ต้องการให้ มีนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการที่จูงใจมากพอ เช่น กองทุนสนับสนุน การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจที่ดำเนินการด้าน ESG ตามด้วยการบูรณาการหน่วยงานกำกับดูแลแบบรวมศูนย์ (69%) และเพิ่มการแข่งขันของบริการที่ปรึกษาในการวิเคราะห์และประเมินผลด้าน ESG หรือการบริการด้าน Carbon footprint verification เพื่อให้มีค่าบริการถูกลง (49%)

ทั้งนี้ สำหรับมาตรการสนับสนุนที่ได้ดำเนินการออกมาแล้ว อาจต้องลดข้อกำหนดที่อาจไม่เอื้อต่อผู้ประกอบการ SMEs เช่น มาตรการยกเว้นภาษีและลดหย่อนภาษีของคณะกรรมการ

ความคาดหวังต่อการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ

ส่งเสริมการลงทุนที่มีการกำหนดปริมาณขั้นต่ำของเงินลงทุน มาตรการลดภาษีสรรพสามิตและให้เงินอุดหนุนรถยนต์ไฟฟ้าที่อาจเอื้อประโยชน์เฉพาะผู้ผลิตรถยนต์จากต่างประเทศ ควบคู่ไปกับการพิจารณาให้แรงจูงใจผู้ประกอบการเพิ่มเติมในการปรับเปลี่ยนการผลิตหรือการทำธุรกิจไปสู่มาตรฐานของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เข้มข้นขึ้น เช่น อาจพิจารณาให้สิทธิการลดหย่อนทางภาษีในอัตราก้าวหน้าตามการลงทุนที่ธุรกิจทำเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อสนับสนุนให้เกิดการช่วยลดก๊าซเรือนกระจกในทุกระดับอย่างเป็นเรื่องเป็นราว

นอกจากนี้ อาจพิจารณาผลักดันนโยบายส่งเสริมตลาดคาร์บอนเครดิตผ่านการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในตรวจวัดและรับรองคาร์บอนเครดิตที่ธุรกิจ SMEs อาจมองว่าไม่คุ้มค่า ซึ่งภาครัฐอาจต้องมีส่วนในการสรรหาที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้มีจำนวนมากขึ้น เข้าถึงได้ง่าย และเหมาะสมต่อระดับความเข้มงวดของมาตรฐานหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่ภาคธุรกิจจำเป็นต้องใช้ ขณะเดียวกัน ด้วยข้อจำกัดด้านเงินทุนของภาคเอกชนบางส่วน ภาครัฐอาจพิจารณาให้การสนับสนุนด้านเงินทุนที่นอกเหนือจากการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในกิจการที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ กลุ่มยานยนต์ไฟฟ้า กิจการด้านพลังงานใหม่ เช่น ไฮโดรเจน แอมโมเนีย กิจการผลิตอาหารแห่งอนาคต เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างของมาตรการในต่างประเทศ อาทิ สหรัฐฯ แคนาดา และอียู

ตัวอย่างมาตรการในต่างประเทศเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการด้านโครงการพลังงานสะอาด

มาตรการ	รายละเอียด	แนวทางการดำเนินการ
สหรัฐฯ: - The US Inflation Reduction Act	สนับสนุนการลงทุน การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด	ให้เงินสนับสนุน ให้เครดิตภาษี และให้เงินกู้
- California Cap-and-Trade Program	กำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและสีบทลงโทษ
แคนาดา: - The 2023 Budget	สนับสนุนการลงทุน การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด	ให้เงินสนับสนุน ให้เครดิตภาษี และให้เงินกู้
อียู: - Innovation Fund	การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบผลิตพลังงานสะอาด	ให้เงินสนับสนุน
- RepowerEU	การลงทุนเร่งเปลี่ยนผ่านใช้พลังงานยั่งยืนเพื่อลดการพึ่งพาพลังงานจากรัสเซีย	ให้เงินช่วยเหลือราคาพลังงาน
- EU-Emission Trading Scheme	กำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและสีบทลงโทษ
อาร์เจนตินา: - The Renewable Energy Law	กำหนดให้ผู้บริโภคไฟฟ้าขนาดใหญ่ใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศ	การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและสีบทลงโทษ
อินเดีย: - National Green Hydrogen Mission	ส่งเสริมการผลิตกรีนไฮโดรเจนในประเทศและส่งออกไปยังตลาดโลก	ให้เงินสนับสนุน
ญี่ปุ่น: - Japan's Basic Hydrogen Strategy	ส่งเสริมการผลิตไฮโดรเจนทั้งห่วงโซ่อุปทาน	ให้เงินสนับสนุน

ทั้งนี้ โจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ แต่ก็อาจเป็นทางเลือกที่ยากสำหรับการดำเนินการในขั้นแรกของรัฐบาลใหม่ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวอาจจะเป็นโจทย์ที่ยังรอได้มากกว่าการให้ความสำคัญแก่เรื่องปากท้องและเศรษฐกิจที่มีความเร่งด่วน ยิ่งไปกว่านั้น หากจะใช้มาตรการสนับสนุนด้านการปรับตัวลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับผู้ประกอบการ ก็อาจต้องแลกกับภาระทางการคลังเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงถือเป็นความท้าทายของรัฐบาลใหม่ในการชั่งน้ำหนักและหาความสมดุลในการดำเนินการ เพื่อยกมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับธุรกิจไทย เนื่องจากหากยิ่งช้า ก็จะมีผลกระทบต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจไทย และคุณภาพชีวิตของประชากรไทยในภาพรวม

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวัง และใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)